

Uusi alku 42 + 43

Mark 11:1-19

Savonlinnan Tuomiokirkko, 12.10.2011

Jeesus saapuu Jerusalemiin

Matka Jerusalemiin on päättymässä. Jeesus on tullut opetuslapsineen perille. Täällä Jerusalemissa hän kävisi suoraan hyökkäykseen vastustajiaan vastaan selvittäen lopullisesti välinsä heidän, fariseusten, saddukeusten ja kirjanoppineiden kanssa. Osoittautuu, että hän ei ole kuolemaantuomittu vääraoppinen, vaan Jerusalemin kaupungin ja temppelin herra. Vastustajat yrittävät kyllä selittää ja kiemurrella, mutta Jeesus poistuu paikalta niin sanoiltaan kuin teoiltaan voittamattomana.

Messiaalle sopiva ratsu

Niinpä Jeesuksen saapumisenkin Jerusalemiin pitäisi olla erityinen.

Kun he lähestyivät Jerusalemiä ja tulivat Betfageen ja Betaniaan Öljymäen rinteelle, Jeesus lähetti edeltä kaksi opetuslastaan ja sanoi heille: ”Menkää tuolla näkyvään kylään. Heti kun te tulette sinne, te näette kiinni sidotun aasinvarsan, jonka selässä ei kukaan vielä ole istunut. Ottakaa se siitä ja tuokaa tänne. Jos joku kysyy, miksi te niin teette, vastatkaa, että Herra tarvitsee sitä mutta lähettää sen pian takaisin. (Mark 11:1-3)

Jeesus siis näkee profeetallisella katsellaan jo ennakolta, mistä saisi ratsun tullakseen pyhään kaupunkiin. Se ratsu olisi Messiaalle sopiva, juuri sellainen kuin Vanhassa testamentissa oli ennustettu.

Iloitse, tytär Siion! riemuitse, tytär Jerusalem! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa. (Sak. 9:9)

Aasi ei ole mikään tavallisen kuninkaan ratsu. Sellaisille se on liian alhainen kulkupeli. Mutta Messias onkin nöyrä, vaikka on kaiken Herra.

Opetuslapset lähtivät ja löysivät varsan, joka oli sidottu kujalle oven eteen. He ottivat sen. Paikalla olevat ihmiset kysyivät: ”Mitä te oikein teette? Miksi viette varsan?” He vastasivat, niin kuin Jeesus oli käskenyt ja heidän annettiin mennä.” (Mark 11:4-5)

Rohkea luottamus kannattaa

Tietenkin se oli ihmisistä kummallista, kun ihan tuntemattomat ihmiset tulevat noin vain keskellä päivää ja ottavat heidän naapurinsa varsan, ihan pokkana ja keneltäkään kysymättä. Tietysti heistä näytti siltä, että tässä oli poikkeuksellisen törkeitä varkaita. Vai oliko sittenkään? Ei kukaan varas olisi uskaltanut toimia noin avoimesti.

Opetuslapset toimivat juuri niin kuin Jeesus oli käskenyt. Se varmasti vaati uskoa ja luottamusta häneen ja hänen sanoihinsa. Oma järki sanoi, että tästä ei hyvä seuraa. Pitäisi yrittää ostaa varsa.

Mutta he olivat kai jo sen verran aikaa olleet ”opetuslapseuskoulussa”, että he uskaltuivat rohkeasti luottamaan Jeesuksen sanoihin. ”Herra tarvitsee sitä, mutta lähettää sen pian takaisin.” Kai Jumala vaikutti jotenkin noissa sanoissa, niin että ihmiset uskoivat ja antoivat heidän mennä.

Tämä kohta osoittaa, että Jeesus piti kunniaa käskyn ”Älä varasta.” Hän huolehti siitä, että se pidettiin voimassa tässä pelastushistorian olennaisessa kohdassakin. Aasin varsa palautettaisiin takaisin laillisille omistajilleen.

Kuninkaallinen vastaanotto

He toivat varsan Jeesukselle ja heittivät vaatteitaan sen selkään, ja Jeesus nousi ratsaille. Monet levittivät vaatteitaan tielle, toiset taas lehviä, joita he katkoivat tienvarresta. (Mark 11:8)

Kansan toiminta on sellaista, jota osoitettiin kuninkaalle. Esimerkkinä vaikkapa Israelin kuningas Jeehu:

Niin Jeehu kertoi, kuinka profeetanoppilas oli sanonut hänelle: ”Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi.” Silloin päälliköt riisuiivat heti viittansa ja panivat ne porraskivelle Jeehun jalkojen alle. He puhalsivat torveen ja huusivat: ”Jeehu on kuningas!” (2 Kun 9:12-13)

Kun Simon Makkabilainen sai suuren voiton Jerusalemiin, Akran linnoitukseen pesiytyneistä vihollisista, sitä juhlistettiin näin:

Kansa kantoi palmunlehviä ja puhkesi ylistykseen, kiitos- ja ilolaulut raikuivat ja lyyrat, harput ja symbaalit soivat, sillä Israel oli päässyt voitolle ainaisesta vihollisestaan. (1 Makk 13:51)

Messiaaninen vastaanotto

Mutta Jeesuksen tapauksessa kansa lisäksi huusi hänelle kunnioitukseksi sanoja, joita ei sellaisinaan oltu ennen kuultu:

Ja ne, jotka kulkivat hänen edellään ja perässään, huusivat: ”Hoosianna! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä! Siunattu isämme Daavidin valtakunta, joka nyt tulee! Hoosianna korkeuksissa!” (Mark 11:9-10)

”Hoosianna” tarkoittaa: ”pelasta, auta”. Sitä huudettiin kuninkaalle, esim. Daavidille, kuten tässä 2. Samuelin kirjan kohdassa:

Tekoalainen nainen meni kuninkaan puheille, heittäytyi kasvoilleen maahan ja sanoi: ”Auta minua [hoosianna], kuningas!” (2 Kun 14:4)

Samaa sanaa käytetään myös kohdassa, jossa piiritetty Samaria kärsii hirmuista nälänhätää, niin kovaa, että on sorruttu kannibalismiin:

Kun Israelin kuningas noina aikoina kerran kulki muurin harjalla, muuan nainen huusi hänelle: ”Auta minua [hoosianna], herrani ja kuninkaani!” (2. Kun 6:26)

Myöhemmin ”hoosianna!”-huudosta tuli osa juutalaista rukousperinnettä. Sitä huutamalla rukoiltiin juhla-aikoina Kuninkaitten kuninkaalta apua.

Tämä näkyy esim. Psalmista 118.

Hoosianna! Herra, anna meille apusi! Oi Herra, anna menestys! Siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimessä. Herran huoneesta teidät siunataan. (Ps 118:25-26)

Tätä siunausta toivotettiin jokaiselle pyhiinvaeltajalle, joka saapui Jerusalemiin pääsiäisjuhliin.

Mutta täysin uutta on se, että aiemmin kaikille pyhiinvaeltajille kohdistettu toivotus tiivistetään yhteen persoonaan, Jeesukseen. Hän on se, joka ”on tuleva” (ho erkhomenos) Herran nimessä. Hän on se, jonka on luvattu saapuvan, kun aika on täysi.

Kun kansa huusi nuo sanat Jeesukselle hänen ratsastaessaan nöyrällä ratsulla Israelin kuninkaitten kaupunkiin, ei asiassa ollut perinteen valossa mitään epäselvää: kansa kunnioitti häntä Messiaana, joka oli luvattu Pyhissä kirjoituksissa.

Alustava katselmus

Niin Jeesus saapui Jerusalemiin. Hän meni temppeliin ja katseli siellä kaikkea, mutta koska oli myöhä, hän lähti kahdentoista opetuslapsensa kanssa Betaniaan. (Mark 11:11)

Messiaan matkan määränpää oli Jerusalemin temppeli. Sehän oli Jumalan huone. Kun Jeesus meni sinne, hän meni tarkastamaan temppelin, että oliko se sellainen kuin sen Jumalan mielestä olisi pitänyt olla.

Hieman myöhemmin kuulemme, että ei ollut. Tässä vaiheessa Jeesus ei kuitenkaan ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin temppelissä näkemänsä johdosta. Ajankohta oli siihen liian myöhäinen.

Siksi hän lähti kaupungin ulkopuolelle, Betania -nimiseen kylään. Muista evankeliumeista tiedämme, että se oli Jeesuksen tukikohta hänen Jerusalemin käynneillään. Betaniassa asustivat Jeesuksen ystävät, Martha, Maria ja heidän veljensä Lasarus. Heidän kotonaan ja jossain muussakin betanialaisessa talossa Jeesus majaili.

Viikunapuu

Kun he seuraavana päivänä lähtivät Betaniasta, Jeesuksen tuli nälkä. (Mark 11:12)

Oliko ehkä niin, että Jeesus ei ollut syönyt aamiaista? Tuskin hänen ystävänsä Betaniassa, joiden luona hän oli yötä, olivat niin köyhiä, etteikö heillä olisi ollut tarjota ruokaa kunnioitetulle opettajalle.

Vai oliko niin, että Jeesus ei jostain muusta syystä ollut syönyt? Ehkä hänen aikansa meni aamurukoukseen? Ehkä häntä jännitti edessä oleva, eikä ruoka ollut maistunut.

Joka tapauksessa Jeesuksen tuli nälkä matkalla Betaniasta Jerusalemiin. Mikä auttaisi? No esimerkiksi se, että tien varrella kasvoi viikunoita.

Hän näki jonkin matkan päässä viikunapuun, joka oli lehdessä, ja meni katsomaan, löytyisikö siitä jotakin. Puun luo tultuaan hän ei kuitenkaan löytänyt muuta kuin lehtiä, sillä vielä ei ollut viikunoiden aika. (Mark 11:12-13)

Oltiin varhaisessa keväässä. Silloin oli mahdollista löytää viikunapuusta jokunen raakile vastapuhjenneitten lehtien seasta, mutta ei suinkaan aina.

Niinpä Jeesuksen reaktio on aika yllättävä:

Silloin Jeesus sanoi puulle: ”Älköön kukaan enää ikinä syökö sinun hedelmäsi!”
Hänen opetuslapsensa kuulivat tämän. (Mark 11:14)

Tämäkin kohta osoittaa, että Jeesus ei ollut mikään aina ihana kiiltokuvahahmo. Hän suuttui. Ehkä syynä oli se, että hänellä oli tiukka hetki. Hän oli menossa kovaan koettelemukseen, kohti konfliktia juutalaisten johtomiesten kanssa, minkä hän tiesi johtavan kärsimiseen ja kuolemaan.

Ehkä Jeesus ajatteli, että viikunapuun olisi pitänyt senkin olla valmiina häntä, Messiasta varten.

Viikunapuulle ei kuitenkaan heti tapahtunut mitään. Mutta opetuslapset kuulivat Jeesuksen sanat. Niiden teho tulisi ilmi myöhemmin.

Tempppelin puhdistaminen

He tulivat Jerusalemiin, ja Jeesus meni temppeliin ja alkoi ajaa myyjiä ja ostajia sieltä ulos. Hän kaatoi rahanvaihtajien pöydät ja kyyhkysenmyyjien jakkarat eikä antanut kenenkään kulkea tavaraa kantaen temppeelialueen kautta. (Mark 11:15-17)

Tämä tapahtui tempppelin uloimmalla esipihalla, ns. pakanain esipihalla. Sinne saivat tulla muutkin kuin juutalaiset. Sisemmälle esipihalle taas oli pääsy kielletty muilta kuin juutalaisilta, kuolemanrangaistuksen uhalla.

Pakanain esipihalla myytiin uhrielämiä, mm. köyhien uhreiksi tarkoitettuja kyyhkysia. Rahanvaihtajia tarvittiin siksi, että temppelessä kävi vain erityinen raha, temppelesekele. Ennen kuin uhrin saattoi ostaa, piti sitä varten vaihtaa tavallinen raha temppelelirahaan.

Jeesus kävi tämän toiminnan kimppuun, kiivaasti ja väkivalloin. Kukaan ei uskaltanut tai pystynyt vastustamaan häntä.

Lisäksi hän esti sen, että pakanain esipihaa käytettiin oikotienä, jonka kautta kannettiin myytävää ja muuta tavaraa.

Tämä viimeksi mainittu teko kuului tavallistenkin pappien velvollisuuksiin. Heidän piti valvoa temppelein pyhyttä ja estää turha läpikulku. Siinä Jeesus toimi siis melko normaalilla tavalla.

Mutta kyyhkysen myynnin ja rahanvaihtamisen estäminen oli tosiaan jotain ennenkuulumatonta. Kun Jeesus kaatoi uhrien ostamiseen ja myymisen käytetyt pöydät ja jakkarat, hän nousi temppelein normaalia käyttötä, uhraamista vastaan.

Hänen tekonsa pääasiallisena kohteena oli koko uhraamisjärjestelmä.

Tämä käy ilmi jatkosta:

Hän opetti ihmisiä näin: ”Eikö ole kirjoitettu: ’Minun huoneeni on oleva kaikille kansoille rukoushuone? Mutta te olette tehneet siitä rosvojen luolan.’” (Mark 11:17)

Jeesus siis halusi, että temppelissä olisi ennen kaikkea rukoiltu. Uhraaminen ja varsinkin siihen kuulunut kauppa olivat vahingollista temppelin oikean käytön kannalta. Temppelin piti kai Jeesuksen mukaan olla kuin suuri synagooga, rukoushuone, jossa lisäksi opetettiin Jumalan sanaa. Näinhän Jeesus itse oli tottunut Jumalaa palvelemaan (ks. Mark 1: 21).

On aivan ymmärrettävää, että temppelin viranomaiset eivät katsoneet hyvällä tätä Galileasta tulleen kiertelevän saarnamiehen toimintaa.

Ylipapit ja lainopettajat kuuluivat tämän ja mieltivät, miten saisivat Jeesuksen raivatuksi pois tieltä. (Mark 11:18)

Tosiaan, ihan ymmärrettävää. Jeesus oli kaatamassa juutalaisuuden peruspilareita, sitä, että Jumalan kanssa oltiin tekemisissä uhraamalla uhreja temppelissä. Jeesus näytti tämän valossa kiihkoilevalta harhaoppiselta.

He pelkäsivät häntä, koska hänen opetuksensa oli tehnyt ihmisiin voimakkaan vaikutuksen. (Mark 11:18)

Vain näin on ymmärrettävissä, että kukaan ei noussut vastustamaan, kun Jeesus teki aivan ennenkuulumattoman provokaationsa Jerusalemin temppelissä.

Mutta se ei olisi viimeinen sana. Ylipapit ja lainopettajat keksisivät vielä keinon, jolla Jeesus saataisiin kuriin.

Jeesus tiesi sen itsekin. Hänen toimensa temppelissä olivat sellaisia, että ne veisivät hänet kuolemaan.

Miksi Jeesus ehdoin tahdoin etsi kuolemaa?

Miksi hän toimi noin?

Siksi, että hän tiesi Jumalan suunnitelman. Hänen pitäisi itsensä olla se oikea uhri, joka lopettaisi turhien eläinuhrien uhraamisen ja sovittaisi ihmiset Jumalan kanssa. Hän olisi se oikea temppeli, joka mahdollistaisi sen, että kaikki kansat saattaisivat hänen kauttaan rukoilla Israelin Jumalaa, maailman Luojaa.

Näinhän hän oli itse sanonut joitain päiviä aiemmin:

Me menemme nyt Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja lainopettajien käsiin. He tuomitsevat hänet kuolemaan ja luovuttavat hänet pakanoille, ja nämä pilkkaavat ja sylkevät ja ruoskivat häntä ja tappavat hänet. Mutta kolmen päivän kuluttua hän nousee kuolleista. (Mark 10:3-34)

Jeesus toimi temppelissä täysin tietoisena siitä, että kyseessä oli provokaatio, joka tuottaisi kuoleman. Hän siis valitsi kuoleman tien täysin tietoisesti ja tahallaan. Jos hän olisi ollut kiltisti ja hiljaa tai pyrkinyt pelkällä saarnalla vaikuttamaan ihmisiin, hän olisi saanut pitää henkensä.

Mutta silloin ei olisi toteutunut hänen Taivaallisen Isänsä suunnitelma; se, että Ihmisen Pojan piti kärsiä kuolema maailman kaikkien ihmisten puolesta, heidän syntiensä sovittajana.

Mutta sen aika ei ollut ihan vielä. Oltiin vasta kärsimysviikon toisen päivän illassa. Niinpä Jeesus vetäytyi yöksi suojapaikkaansa Betaniaan.

Illan tuntua Jeesus ja opetuslapset lähtivät kaupungin ulkopuolelle. (Mark 11:19)